

Produktionskontrol

- uddrag af hovedopgave i faget skovpolitik ved Skovbrugsinstituttet

Af forstkandidat Bo Leth-Espesen og Kaj Østergård

I landbruget har man gennem en årække anvendt ordninger til produktions- og udbyttekontrol. Disse har markant øget forudsigeligheden og afkastet i mark og stald. I produktionskontrollen for NGR anvender vi erfaringer herfra.

Motiveringen for at prøve disse systemer i pyntegrøntproduktionen er en voksende erkendelse af, at man mange steder har utilfredsstillende produktionsresultater i nordmannsgrankulturer.

Ganske vist regner vi vore produkter og vor knowhow til de bedste i Europa, men sammenlignet med landbrugets produktionsfærdigheder, eller med amerikanske juletræsdyrkere, hvis udbytteprocenter ofte er det dobbelte af vores, synes der muligheder for virkelige markante forbedringer.

Statistisk ved vi efterhånden, at de fleste af de træer vi investerer i, aldrig fører til indtægter ved salg. Den økonomiske gevinst ved juletræsproduktionen bliver derved usikker, for mange steder vedkommende reelt tvivlsom.

Indenfor eet og samme distrikt kender mange den situation, at nogle kulturer er lykkedes fortrinligt, medens andre er kikset, ofte uden at der kan fastslås noget sikkert om årsagerne, således at erfaringerne kan udnyttes konstruktivt. Dette understreger den usikkerhed, hvormed mange pyntegrønstinvesteringer foretages.

Kredsløbet

Figuren viser en oversigt over det indkørte system. Man ser, hvordan viden indsamles, behandles og stilles til rådighed for producenterne igen. Ved hjælp af fire skemaer gør man i skoven systematiske registreringer om kulturerne. Oplysningerne indsendes ved årsskiftet til sektionen, hvor de behandles og sammenlignes v. hj. af EDB. Derefter vil hver producent modtage oplysninger retur i en individuel opstilling. Dette ma-

teriale tænkes bl.a. at omfatte:

- En almindelig beskrivelse af det forløbne dyrkningsår, vejr- og insektforhold og andre særlige dyrkningsproblemer.

- En dyrkningsrapport over egne kulturer, d.v.s. en overskuelig opstilling af samtlige registreringer.

- En sammenligningsrapport, der på en række nøgleområder sammenholder ens egne resultater med andres metoder.

Disse opstillinger vil foreligge som EDB-udskrevne tabeller og kurver med forklarende tekst. Distriktets egne tal vil klart fremgå, og de øvrige som gennemsnit. Der sikres således en anonymitet for den enkelte producent, svarende til f.eks. „Regnskabsoversigter for Privatskovbrugere“. Materialet udsendes kun til deltagende producenter.

Opstillingen søges gjort let læselig til direkte brug for årets planlægning, anvendelse på ekskursioner, m.m. Det arkiveres på skovrider/skovfogedkontoret. Med årene opbygger man derved sin egen erfaringsbank, der vil blive af værdi ved senere opgørelse af produktionsresultatet og til at slå tilbage i ved planlægning.

Foruden kredsløbet vil ordningen omfatte årlige produktionsmøder, hvor de nyere produktionsmetoder og brugen af produktionskontrollen vil tages op i form af kurser, fore-

drag og ekskursioner.

Desuden tænkes ordningen samkørt med konsulentvirksomhed, sådan at produktionskontrollen skal omfatte mindst eet konsulentbesøg i skoven pr. vækstsæson samt telefonservice m.m., svarende til landboforeningerne.

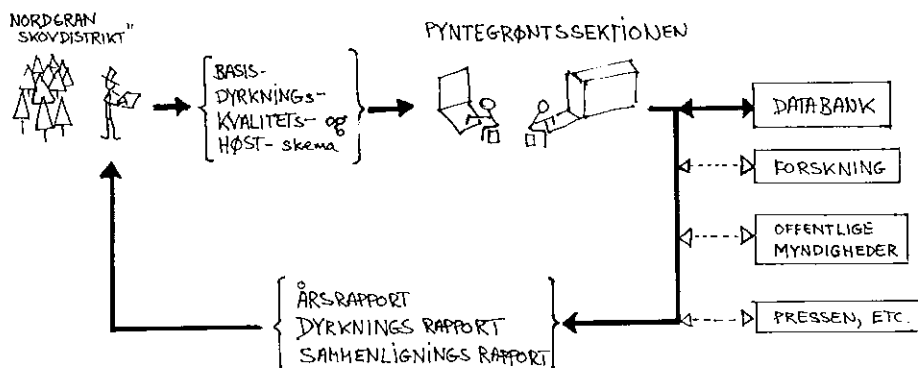
Etableringsfasen

1986 bliver på forskellige måder et prøveår, idet de nævnte første ca. 50 kulturer vil blive behandlet.

Programmering m.v. er foretaget i første kvartal. I andet kvartal sker der prøvekørsel af kulturerne for grundoplysninger og for vækstsæson 1985. Herefter vil der i andet-tredie kvartal tilgå de deltagende producenter resultater i skriftlige opstillinger samt ved produktionsmøder og konsulentbesøg. I de følgende år vil tidsplanen skubbes frem som beskrevet ovenfor, så udskrifter foreligger i april og kan indgå i en planlægning af årets aktiviteter.

I det første år vil oplysninger, der kommer ud af systemet selvsagt blive noget løst underbyggede. Men efterhånden som antallet af deltagende kulturer øges, og flere dyrkningssæsoner indgår i databanken, vil mange antagelser og formodninger fra praksis kunne underbygges. Tre hovedområder påkalder sig særlig interesse:

- *Proveniensenvalget*
- *Arealvalget*, herunder afstanden fra hav, spørgsmålet om mark-el-

Produktionskontrol

- uddrag af hovedopgave i faget skovpolitik ved Skovbrugsinstituttet

Af forstkandidat Bo Leth-Espesen og Kaj Østergård

I landbruget har man gennem en år-række anvendt ordninger til produktions- og udbyttekontrol. Disse har markant øget forudsigeligheden og afkastet i mark og stald. I produktionskontrollen for NGR anvender vi erfaringer herfra.

Motiveringen for at prøve disse systemer i pyntegrøntproduktionen er en voksende erkendelse af, at man mange steder har utilfredsstillende produktionsresultater i nordmanns-grankulturer.

Ganske vist regner vi vore produkter og vor knowhow til de bedste i Europa, men sammenlignet med landbrugets produktionsfærdigheder, eller med amerikanske juletræsdyrkere, hvis udbytteprocenter ofte er det dobbelte af vores, synes der muligheder for virkelige markante forbedringer.

Statistisk ved vi efterhånden, at de fleste af de træer vi investerer i, aldrig fører til indtægter ved salg. Den økonomiske gevinst ved juletræsproduktionen bliver derved usikker, for mange steder vedkomme de reelt tvivlsom.

Indenfor eet og samme distrikt kender mange den situation, at nogle kulturer er lykkedes fortrinligt, medens andre er kikset, ofte uden at der kan fastslås noget sikkert om årsagerne, således at erfaringerne kan udnyttes konstruktivt. Dette understreger den usikkerhed, hvormed mange pyntegrønstinvesteringer foretages.

Kredsløbet

Figuren viser en oversigt over det indkørte system. Man ser, hvordan viden indsamles, behandles og stilles til rådighed for producenterne igen. Ved hjælp af fire skemaer gør man i skoven systematiske registreringer om kulturerne. Oplysningerne indsendes ved årsskiftet til sektionen, hvor de behandles og sammenlignes v. hj. af EDB. Derefter vil hver producent modtage oplysninger retur i en individuel opstilling. Dette ma-

teriale tænkes bl.a. at omfatte:

- En almindelig beskrivelse af det forløbne dyrkningsår, vejr- og insektforhold og andre særlige dyrkningsproblemer.

- En dyrkningsrapport over egne kulturer, d.v.s. en overskuelig opstilling af samtlige registreringer.

- En sammenligningsrapport, der på en række nøgleområder sammenholder ens egne resultater med andres metoder.

Disse opstillinger vil foreligge som EDB-udskrevne tabeller og kurver med forklarende tekst. Distriktets egne tal vil klart fremgå, og de øvrige som gennemsnit. Der sikres således en anonymitet for den enkelte producent, svarende til f.eks. „Regnskabsoversigter for Privatskovbrugget“. Materialet udsendes kun til deltagende producenter.

Opstillingen søges gjort let læselig til direkte brug for årets planlægning, anvendelse på ekskursioner, m.m. Det arkiveres på skovrider/skovfogedkontoret. Med årene opbygger man derved sin egen erfaringsbank, der vil blive af værdi ved senere opgørelse af produktionsresultatet og til at slå tilbage i ved planlægning.

Foruden kredsløbet vil ordningen omfatte årlige produktionsmøder, hvor de nyere produktionsmetoder og brugen af produktionskontrollen vil tages op i form af kurser, fore-

drag og ekskursioner.

Desuden tænkes ordningen samkørt med konsulentvirksomhed, sådan at produktionskontrollen skal omfatte mindst eet konsulentbesøg i skoven pr. vækstsæson samt telefonservice m.m., svarende til landboforeningerne.

Etableringsfasen

1986 bliver på forskellige måder et prøveår, idet de nævnte første ca. 50 kulturer vil blive behandlet.

Programmering m.v. er foretaget i første kvartal. I andet kvartal sker der prøvekørsel af kulturerne for grundoplysninger og for vækstsæson 1985. Herefter vil der i andet-tredie kvartal tilgå de deltagende producenter resultater i skriftlige opstillinger samt ved produktionsmøder og konsulentbesøg. I de følgende år vil tidsplanen skubbes frem som beskrevet ovenfor, så udskrifter foreligger i april og kan indgå i en planlægning af årets aktiviteter.

I det første år vil oplysninger, der kommer ud af systemet selvsagt blive noget løst underbyggede. Men efterhånden som antallet af deltagende kulturer øges, og flere dyrkningsår indgår i databanken, vil mange antagelser og formodninger fra praksis kunne underbygges. Tre hovedområder påkalder sig særlig interesse:

- Proveniensenvalget
- Arealvalget, herunder afstanden fra hav, spørgsmålet om mark-el-

ler skovkulturer, terræn, kulturretableringsmetoder, m.m.

- Pasningsforanstaltninger: Sprøjtning, hegn, m.m. Herunder ikke mindst den konsekvens, hvorved de gennemføres.

I starten vil man især være opmærksom på disse emneområder. Men programmet kan udbygges til at undersøge sammenhængen mellem alle registrerede enkelte faktorer, f.eks. mellem kaligødskning (mængder, tidspunktet) og vinterfrostskader. Lige som i landbruget lægges der ud med een afgrøde: NGR-juletræer. Senere kan systemet udbygges med flere afgrøder, f.eks. NOB-klip, RGR-juletræer o.s.v.

Hvilke kulturer kan tilmeldes?

Kulturer i alle aldre, blot man ikke er begyndt at udtage træer. De deltagende kulturer skal opfylde en række betingelser:

- 1) Kun rene NGR-kulturer.
- 2) Kun kulturer, der agtes gennemført som juletræskulturer.
- 3) Kulturerne skal være ensaldrende, bortset fra mindre betydende efterbedringer.
- 4) I egen interesse udvælges kulturer, der samlet repræsenterer hele ens produktion. Man lærer ikke meget ved f.eks. blot at tilmelde nogle få „pragteksemplarer“. Men gerne flere kulturer, jævnt fordelt over „succes-skalaen“. Både gode og dårlige. Forskellige provenienser, jordbundstyper, naboforhold, m.m. vil have interesse.
- 5) Der skal gode oplysninger fra kulturanlægget, i alt fald om proveniensen, planteantal og efterbedringer.

Hvad kræver det at deltage?

Man må påregne en vis indsats, men det er ret let at udføre:

Løbende gennem årene udfylder man de udsendte skemaer. De fleste oplysninger har man „alligevel“ på kontoret eller i hovedet. Men skemaet må også af og til med ud, når man er på tilsyn i kulturerne, og nogle særlig opgørelser til produktionskontrollen vil forekomme. Ved årsskiftet gennemgår man sine skemaer og indsender dem. Der vil komme en vejledning til skemaerne, og man vil gennemprøve

registreringer på produktionsmøderne.

Hvad får man?

- Registreringsskemaer og vejledning til opgørelse af egne kulturer.
- Årlig EDB-dyrkningsrapport.
- Årlig EDB-sammenligningsrapport.
- Produktionsmøder, foredrag, instruktion, øvelser, m.m.
- Konsulentservice, 1 besøg i vækstsæsonen, samt supplerende service pr. telefon, korrespondance, o.s.v.

Hvordan nytter det?

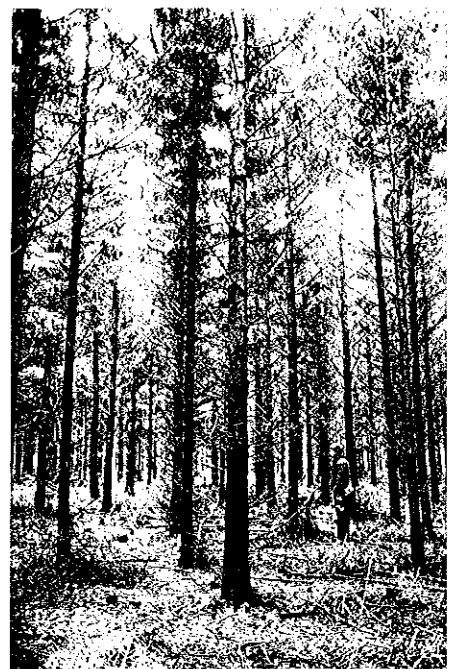
Man kan bruge ordningen til at systematisere sine iagttagelser og sin kontrol med produktionen. En del af ideen er netop, at man kan hjælpe og „tvinge“ sig selv til at gøre de relevante iagttagelser regelmæssigt og konsekvent.

De systematiske opstillinger, der kommer ud, vil være en hjælp til at overskue og vurdere produktionsmetoder.

I de overvejelser man som dyrker har på distriktet, eller drøfter med kolleger, konsulent, o.s.v., kan pk-optegnelserne blive et godt og ob-

Announce

Disse juletræer blev ikke skovet i tide - for ringe kvalitet - svigtende afsætning?

jektivt udgangspunkt.

Man får mulighed for at sammenligne konkrete enkeltheder med en stor og bred kollegakreds, dels gennem sammenligningsrapporter, dels ved at optegnelserne kan bruges ved ekskursioner o.lign.

Endelig vil man ved hjælp af den centrale database på et ret nøgternt grundlag kunne påpege og underbygge forhold og problemer fra praksis som „bestillingsopgaver“ til forskningen eller som dokumentation overfor offentlige myndigheder m.m.

Produktionskontrollen er ikke blot et redskab til overblik over ens egen produktionsindsats. Den er også en samarbejdsordning om vore produktionsfærdigheder, der herigennem kan stilles til rådighed for dyrkningen rundt omkring samt for branchen som helhed.

Litteratur:

Bjerg, N. og Madsen, E. M.: „Produktionskontrol“, P. S. 1, 1985: s. 31-32.

Landsbladet, Nr. 11. 30. årg. 15. marts 1985: s. 26-40: Temanummer om markstyring.

Leth-Espesen, Bo, „Produktionskontrol ved Dyrkning af Nordmannsgranjuletræer - etablering af en konsulenttjeneste ved Dansk Skovforenings pyntegrønssktion“. 1986. 109 s. ill. 3. dels opg. ved Skovbrugstudiet, KVL.

Nu er det plantetid!

- det er godt Danplanex står bag . . !

Skovfrøet leveres af Statsskovenes Planteavlstation. Planter skolerne og salgskontoret er tilsluttet Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter. Vi giver Dem gerne et tilbud på Deres forbrug skriftligt eller ved besøg.

Danplanex
PLANTESKOLER A/S
6230 Rødekro · Tlf. 04-66 29 33